

Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa 2026

Sammanfattning

Syftet med denna utvärdering var att skapa en nationell helhetsbild av kvalitetshanteringen läge inom småbarnspedagogiken. I utvärderingen granskades styrkor och utvecklingsområden beträffande kvalitetshanteringen hos anordnare av småbarnspedagogik och privata serviceproducenter samt hur kvalitetshanteringen genomförs i förhållande till målen i lagstiftningen och styrsystemet. Dessutom utreddes hur kvalitetsutvärderingssystemet Valssi används som en del av kvalitetshanteringen och den kunskapsbaserade ledningen.

Utvärderingen genomfördes 2025–2026 av Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU). Materialet samlades in genom ett urval från 97 kommuner och 971 verksamhetsställen inom småbarnspedagogiken. Datainsamlingen genomfördes med hjälp av Valssi-kvalitetsutvärderingssystemet, som upprätthålls av NCU, samt genom enkäter riktade till den högsta ledningen, experter och daghemsföreståndare (n = 850) och personal (n = 6 731). Svarsfrekvensen var 82,5 procent på kommunnivå och 77,5 procent på verksamhetsställesnivå. Materialet täcker olika regioner, organisationstyper och personalgrupper.

Utvärderingen visar att kvalitetshanteringen inom småbarnspedagogiken under de senaste åren har utvecklats i en mer systematisk och planmässig riktning och att den i högre grad än tidigare också omfattar den pedagogiska verksamheten. En majoritet av organisationerna använder flera kompletterande metoder för kvalitetshantering, och 89 procent har ett systematiskt arbetssätt för kvalitetshantering. Den lokala planen för småbarnspedagogik är ett centralt planeringsverktyg, och den kommer i stor utsträckning att fortsätta uppdateras även efter att skyldigheten att utarbeta den har upphört. Valssi-systemet har etablerats särskilt inom den kommunala småbarnspedagogiken, och användningen av systemet har gjort utvärderingen mer processinriktad.

Styrkorna i kvalitetshanteringen är särskilt gemensam målsättning, verksamhetens planmässighet samt att utvärdering har blivit en etablerad del av det dagliga arbetet. Samtidigt förekommer variationer i kvalitetshanteringen, och utvecklingsbehov identifierades när det gäller den systematiska användningen av utvärderingsinformation, personalens delaktighet, bedömningen av hur väl ansvarsfördelningen fungerar samt säkerställandet av tillräckliga resurser och tillgång till personal. Resultaten visar också vissa skillnader mellan stora och små aktörer samt mellan kommunal och privat småbarnspedagogik.

Utifrån resultaten ger NCU följande utvecklingsrekommendationer:

1. Anordnare av småbarnspedagogik och privata serviceproducenter bör säkerställa att kvalitetshantering och utvärdering genomförs systematiskt.
2. Uppgifter och ansvarsfördelning inom kvalitetshanteringen bör förtydligas, och hur väl ansvarsfördelningen fungerar bör granskas regelbundet.
3. Anordnare av småbarnspedagogik och privata serviceproducenter bör säkerställa att den insamlade utvärderingsinformationen är ändamålsenlig och användbar i kvalitetsarbetet.

4. Kvalitetskulturen inom småbarnspedagogiska organisationer bör stärkas och personalens utvärderingskompetens utvecklas.
5. Det nationella stödet för kvalitetshantering bör utvecklas så att det bättre än för närvarande svarar mot behoven hos aktörer av olika slag och storlek.